

**LEPPÄVAARAN - LINTUVAARAN
OMAKOTIYHDISTYS
50
VUOTTA**

Perustamiskirja.

Me allekirjoittaneet perustamme täten "Leppävaaran
kuvilanomistajien ^{ies} yhdistys"-nimisen yhdistyksen, jonka tarkoituk-
sena on säännöissä mainituilla tavoilla hoitaa jäseniensä etu-
ja, selitämme liittyvämmen jäseniksi yhdistykseen ja hyväksymme
sille mukana liitetyt säännöt:

Leppävaarassa 17 päivänä helmikuuta 1941.

H. Paavola / Eedla Lopia Lippola.
H. T. Virtanen / J. Sundin
H. Rönkä / Oskari Karvonen.
Wilho Jokela / P. Rönkä

50-vuotisjuhla-julkaisun
toimitus:

Reijo Järvala
Helena Nieminen
Mikael Tiderman

Kansikuva
Talo Lintuvaarantien ja Lintuparventien kulmassa. Sen rakensi 1910-luvulla
ahvenanmaalainen rakennusmestari Liewendahl. (Kuva: Kaupunginmuseo)

Kassa

1941	Nr	Tulo	meno
" 4/II		60:-	
" 5/II			60:-
" 15/II		300:-	
" 3/II	1		515:-
" 11/II		100:-	
" 15/II	2		50:-
" 15/II		400:-	
" 21/II	3		87:75
" 28/II		110:-	
" 28/II		10:-	
" 28/II		10:-	
" " "	4		13:75

Vuoden 1941 tulo 990:-

meno 726:50

Jäsenösumma 263:50

Vuorikokouksen valitsemina tilinlaskentajina alomme tarkastaneet tilit ja havainneet yhtäpitäviksi esitettyjen tosikkeiden kanssa ja kateiskossa osoitti laskellassa 263:50. Ehdotamme johtokunnalle oastun vapautta.

Leppävaarassa 26 p:nä Maaliskuuta 1942

Jalmar Peltola P. A. Mollinen

VIISI VUOSIKYMMENTÄ

Yhdistyksemme toiminta-alue on valtakunnan vanhimpia lähiöitä, yhdistyksemme puolestaan eräs Espoon vanhimpia kotiseutuyhdistyksiä, vanhempia ovat vain Kolmperän Huvilanomistajien yhdistys vuodelta 1938 ja Pro Westend vuodelta 1940. Keskeinen sijainti rautatieaseman tuntumassa, kahden kunnan rajalla, sekä varhainen kehittyminen taajamaksi maalaiskunnassa ovat olleet niiden ongelmien taustalla, joiden parissa yhdistyksemme on vuosien varrella painiskellut.

Yhdistyksemme historian ensimmäiset kaksikymmentä vuotta olivat aikaa, jolloin alueemme oli taajama maalaiskunnassa, taajama, jonka tulevaisuus Espoon osana oli epävarma. Tiheästi asuttu alue tarvitsi palveluja, joita maalaiskunta ei tarvinnut. Espoo oli haluton investoimaan tänne väestömäärän edellyttämässä suhteessa, olihan kunnan jakaminen uhkana aina vuoteen 1960.

Vuonna 1963 Espoosta tuli yksi jakamaton kauppala ja Leppävaaraa alettiin kehittää yhtenä Espoon luonnollisista aluekeskuksista. Tuli kirjasto, opistot, uimahalli, kaikki 60-luvulla. Kauppala kasvoi villiä vauhtia, täällä oli rakennuskielto, tyyntä myrskyn edellä. 70-luku oli torjuntataistelun vuosikymmen, tehokaavat torjuttiin. 80-luvulla korjaus- ja uudisrakentaminen elpyi, uudet talot ovat osoitus ja tae pientaloasutuksen säilymisestä. Hakan maiden kaavoitus haittasi kuitenkin lupaa-vasti alkanutta uutta kaavoitusta. Uudet asukkaat ovat pitäneet yhdistyksen jäsenmäärän kasvussa siitä huolimatta, että toiminta-alueemme on etelässä supistunut.

Tulevaisuutta voi arvailla sen verran, että jatkuvasti kasvavan liikenteen vaatimat ratkaisut ovat luultavasti 90-luvun asialistalla ylimpänä. Ehkä pian koittaa aika, jolloin kaikki on kaavoitettu ja lyöty lukkoon. Silloin yhdistys voinee keskittyä enemmän toimintaan, jossa tutustutaan naapureihin ja säilytetään se entisaikojen yhteishenki, josta tämä julkaisu kertoo.

Leppävaaran - Lintuvaaran Omakotiyhdistys r.y.
Johtokunta

YHDISTYKSEN ALKUTAIPALELTA

Poimintoja 35 -vuotisjuhlapuheesta

Leppävaaran Huvilanomistajien yhdistys ry:n säännöt on hyväksytty ja yhdistysrekisteriin merkitty, oikeusministeriössä 25 päivänä huhtikuuta 1941.

Tämä päivä on virallinen lainvoimainen yhdistyksen perustamispäivä, mutta jo sitä ennen oli ollut yhdistyksemme toimintaa käynnissä.

Kuinka pitkän aikaa yhdistystoimintaa on ollut Leppävaarassa ennen sen rekisteröintiä ei nyt käytettävissä olevista asiakirjoista käy selville. Se kuitenkin tiedetään varmasti, että yhdistyksellämme oli arkistoa. Arkistoon kuului kaksi suurikokoista pöytäkirjaa ja myöskin toimintaa koskevia asiapapereita irtoarkkeina kansiossa. Muistini mukaan nuo pöytäkirjat olivat oikein kunnollisia kovakantisia suurikokoisia kirjoja.

Missä tämä arkisto nyt on, tai onko sitä enään missään on olettamuksen varassa.

Yhdistyksemme säännöt kertovat ajasta, jolloin paikkakuntamme asukkaiden elämässä on ollut monenlaisia puutteita ja häiriöitä. Sellaisia epäkohtia, että perustetun Leppävaaran Huvilanomistajien yhdistys ry:n jäsenten on pitänyt kirjata yhdistyksen sääntöihin osoituksia toimenpiteistä, joilla epäkohtia ja puutteita voitaisiin poistaa.

Sääntöjen varsinaisina laatijoina ovat olleet saamani tiedon mukaan komisario evp. Vaahtera, eräitä kansakoulunopettajia ja varsinaiseen palkkatyöväestöön kuuluvia leppävaaralaisia.

Sääntöjensä mukaisesti on yhdistyksemme toiminut jäsentensä ja toimialueensa asukkaiden edun puolustamiseksi ja parantamiseksi puutumalla paikallisiin epäkohtiin ja puutteisiin sekä sekä tehnyt esityksiä kunnallisille ja valtiollisille hallintoelimille.

Käsiteltävinä olleista asioista:

Tieolot Leppävaarassa olivat heikot. Alueella toimi Valtatien tiehoitokunta ja eräitä harvoja poikittaisteitäkin huollettiin. Kuitenkin useimmat poikittaiset olivat käytössä ilman varsinaisen tiepohjan rakentamista ja huoltoa.

Kunnallistekniikka, vesi- ja viemärointi puuttuivat. Palstoilla oli omat kaivot, viemärointi ja komposti parhaassa tapauksessa. Kaivoista puolet oli saastuneita. Useimmat keski-kyläläisistä saivat ”puhtaan vetensä” vanhasta palokaivosta, nykyistä postia vastapäätä. Tuota kaivoa ei enää ole. Vaikkakaan yhdistyksemme ei mitenkään virallisesti esiintynyt Espoon Vesihuoltolaitoksen perustamisessa niin lienee näiden haittojen moninaisella käsittelyllä ollut vaikutusta siihen, että yhdistyksemme silloinen puheenjohtaja agronomi Yrjö Ylitalo oli yksi tuon yhtiön perustajista.

Toimialueemme puhtaanapitokysymykset ovat olleet kauan suurena huolenpidon aiheena. Sen lisäksi, että paikat saastuivat, syntyi myöskin lukemattomia kaatopaikkoja ja jätekasoja. Rotta-armeija lisääntyi ja ainakin yksi varma tapaus oli jolloin öljyäkin oli ojassa siten, että varmaton kipinä heitto olisi sytyttänyt öljyn ja uhannut tulella useampia asuintaloja. Näissä kysymyksissä ryhdyttiin toimenpiteisiin. Erikoista huolta kantoi hra Virtanen, joka johtokunnan päätöksen mukaan piti yhteyttä kunnan puhtaanapitolaitokseen.

Suuri uudistus ja parannus saatiin silloin, kun alueellemme perustettiin oma kaatopaikka. Kaatopaikka-alue on nyt jo täynnä, mutta kauan se palveli leppävaaralaisia ja myös muita kunnan asukkaita.

Sen lisäksi, että pyrittiin pitämään huolta alueemme puhtaudesta ja luontoon liittyvistä terveyttä uhkaavista tekijöistä, niin myöskin jatkettiin näitä toimia siten, että luonnossa olisi alueita ihmisten raittiita harrastuksia varten. Olimme mukana Leppävaaran urheilukentän valmistustöissä nuorison käyttötarpeisiin. Johtokunta ja paikan lähinaapurit puhdistivat yhteisvoimin Mäkkylän puistoalueen metsän pienempien lasten ulkoilu- ja leikkipaikaksi. Hankimme sinne kunnan avustuksella lapsille keinun ja hiekkalaatikon sekä myöskin penkkejä ajatellen myös vanhemman väen oleskelua puistoissa.

Yhdistyksemme jäsenillä on ollut monenlaisia huolia paikkakunnallamme esiintyvistä ilmiöistä. Ongelmista, joita yhteiskunnallinen kehi-

Leppävaaran kansakoulu ja kansalaiskoulu 1954. (Kuva: O. Janatuinen)

Lintuvaaran koulun oppilaita vuodelta 1957. (Kuva: O. Janatuinen)

tys aina synnyttää. Kun aikanaan paikkakunnalle Mäkkylään avattiin alkoholiliikkeen myymälä niin pian sen jälkeen tuon paikan ympäristöön, suojaisiin metsäpaikkoihin syntyi ryppyseurueita, jotka olivat kovin kielteisiä ilmiöitä etenkin nuorisolle ja lapsille. Todellista vaaraakin tuo tilanne piti sisällään. Tässä oli myös yksi syy miksi yhdistyksemme piti Mäkkylän puistoalueen raivaamista kiireellisenä tehtävänä.

Todellisia vaaratilanteita syntyi nakkimakkaran iltamyyntikioskin lähellä, mikä sijaitsi nykyisen elokuvateatterin tontilla, tienvarressa. Myyntitoimen järjestäjien hyvistä toiveista huolimatta kertyi tuolle alueelle iltaisin myös henkilöitä, jotka olivat vaaraksi muita kohtaan. Etenkin naishenkilöitä häirittiin. Käsiksikäymisiäkin tapahtui. Yleistyi käsitys, että naiset eivät iltahämärän tultua uskalla kulkea tuon paikan kautta. Muutakaan kelpvollista kulkutietä ei ollut.

Yhdistyksemme oli tätä liiketoimintaa hankittaessa lausunut käsityksensä sen aiheuttamista tulevista vaaroista. Se oli kunnanvaltuustolla tiedossa ja asiasta myös puhuttiin ennenkuin valtuusto asiasta päätti. Sitten kun nakkien myynti oli käynnistynyt ja myöskin haittavaikutukset ilmestyneet, oli johtokuntamme ryhdyttävä lain sallimiin toimenpiteisiin. Tilanteen johdosta lähetettiin valitus Lääninhallitukseen. Valituksemme otettiin käsiteltäväksi Lääninhallituksessa, sitä kuitenkin hyväksymättä. Asiamme tarkoituksenmukaisuusperiaatteita ei katsottu riittävän painaviksi. Valitus hylättiin. Vaikka valitus hylättiin niin kuitenkin nakkien myynti pian lopetettiin. Ehkä hyvää tahtoa osoittaen myyntipaikan vuokraaja ja myyntitoimen harjoittaja pitivät oikeampana siten tilanteen rauhoittamisen.

Erilaisten häiriötilanteiden rauhoittamiseksi on pyydetty myös poliisiviranomaisten apua. Milloin on ollut kyseessä väkijuomien vaikutuksen alainen henkilöryhmien rauhoittaminen, milloin on yritetty rauhoittaa motorisoituneen nuorison vauhtihurjastelua, edes silloin tällöin virkapukua näyttämällä. Suuri vaara liittyi myös aikaan, jolloin susikoirien pito oli muodissa. Isokokoiset koirat juoksivat vapaina, pelottavina. Toiset niistä hyvinkin vihaisina. Ilmoituksia levitettiin koirien kiinnipitämiseksi. Lainmääräykset olivat täällä uusia.

Kunnallisesta jaoituksesta:

Jos yhdistyksemme toiminta on ollut menneinä vuosina joskus hijaiseloa, niin on useat tehtävätkin olleet sen luontoisia. Valmistelutoimet

ovat olleet suppean piirin, lähinnä johtokunnan huolena ja tuloksista ei kenties ole osattu riittävästi tiedottaa. Nykykäytännön mukaista lehdistöä ja monisteita ei ollut käytettävissä. Kuitenkin on monien paikallisten asioiden lisäksi ollut suuria laajamittaisia asioita kuten edellä viitattu runkokaava-asia ja myös kysymykset kunnallisesta jaoituksesta.

Toimialuettamme koskeva kunnallisen jaoituksen muutosuhka on n. 50 vuoden aikana ollut neljä kertaa esillä. Kolmena jälkimmäisenä kertana, me olemme olleet päättäväisesti Espoosta irtautumista vastaan.

Olemme täällä Leppävaarassa olleet sitä mieltä, että kehittyneen Espoon puitteissa ja sen lisääntyneiden taloudellisten voimavarojen avulla voidaan parhaiten myös Leppävaaraa kehittää. Jos näin ei ole tapahtunut, pitää tarkastaa suunnitelmien syntyjä syviä, eri intressipiirien vaikutuksia ja pyrkiä löytämään paikkaseudun tarpeita mahdollisimman hyvin palvelevat ratkaisut. Olemme olleet sitä mieltä, että alueliikkeen toteutumisen myötä joutuisimme Helsingin kaupungin takamaaksi, reservialueeksi, jonka kehittämistä uhkaisi pysähtyminen hyvin pitkäksi aikaa.

Työtämme koskevien asioiden muistiin palauttaminen on myönteistä myöskin siksi, että meillä ei eripuraisuutta esiintynyt, tavoitteiden asetuista ja tehtävistä olimme yksimielisiä.

Saman linjan toivon edelleenkin jatkuvan.

Lintuvaarassa 19.04.1976

Aarne Nilsson

JÄTEONGELMIA JA ONGELMAJÄTTEITÄ

Omasta kaatopaikasta YTV:hen

Pitkään asukkaiden piti hoitaa oma jätehuoltonsa, keinoina olivat komposti ja oma kaatopaikka tontin nurkassa. Uudet asukkaat, jotka ovat rakentaneet vanhastaan asutulle tontille, ovat tehneet arkeologisia löytöjä pitukanistereista rotanloukkuihin. Vuodesta toiseen löytyy myös lasinsirpaleita. Yhdistys toimi tarmokkaasti kaatopaikan saamiseksi alueelle. Nykyisin teknisen viraston varastopaikkana toimiva alue pururadan vieressä toimi kaatopaikkana vuosina 1956 – 72. Nykyisin kaatopaikkoja vastustetaan, mutta 50-luvulla se merkitsi parannusta oleviin oloihin.

Säännöllisen, yksityisen jätteiden kuljetuksen alettuakin siihen littyminen oli vapaaehtoista. YTV aloitti tuli kuvaan 1980-luvun alkupuolella ja siitä pitäen on vaadittu pätevät perustelut, jos kiinteistöön ei hankita YTV:n jäteastiaa.

Suuri rottasota

Rotat menestyivät vapaamuotoisen jätehuollon parissa. Ja kyllä tarkan taloudenpidon Harakassakin kasvoi komeita rottia: ”Iltahämärissä marssi polulla vastaan kymmemen rottia, pulskia kuin pienet porsaas.” Rottaperhe varmaan etsimässä vauraampaa tunkiota.

Rottien merkittävä vähentäminen edellytti kaikkien kiinteistönomistajien värväämistä ”sotaan.” Kunta osti rotanmyrkkyä, muistellaan Kalle Virtasenkin jaelleen kylällä rotanmyrkkyä. Myöhemmin kunta palkkasi yksikätisen vanhan miehen jakelua hoitamaan. Miehen tehtävänä oli myydä jokaiseen taloon taistoon tarvittava tuhti annos myrkkyä kohutuullisella markan hinnalla. Kaupasta sai kuitin, jolla voi todistaa osallistuneensa sotaan yhteiskunnan vihollisia vastaan. Markka oli verotuksessa vähennyskelpoinen.

Romut raitille ja paikat kuntoon

Espoo alkoi antaa avustuksia omakotiyhdistysten siivoustalkoisiin vuonna 1965. Aluksi siivottiin vain yleisiä alueita, mutta kun oma kaatopaikka suljettiin vuonna 1972, alkoi pihoihin kertyä romua ja roinaa. Yhdistys päätti 70-luvun puolivälissä tarjota asukkaille mahdollisuuden päästä romuistaan. ”Yhden takapiha on toisen etupiha”, tiivist eräs veteraani. Sellaisiakin kiinteistöjä löytyi, joissa pihavajan takaa pilkotti metrinen pino talousjätepusseja. Yhdistys kehoitteli parannukseen, taisipa joskus tulla uhattua, että muuten yhdistys vie saastan pois kiinteistönomistajan kustannuksella. Hyvä tarkoitus pyhittää keinot. Siirtolavojen puutteen vuoksi roinat oli kerättävä katujen varsilta autoon. Ja niitä riitti. Vuodelta 1977 mainitaan: ”Ennätysmäärä roskia ja romuja kaatopaikallille Leppävaarassa ... kahdeksan autokuormaa roskia kaatopaikalle.. kolme iltaa vapaaehtoista työtä. Kaupungin tuki kampanjallemme oli 600 markkaa”.

Omakotiyhdistys kuljetti katuvarsille tuotuja roskia 8 - 10 kuormaa vuodessa. Lastaukseen saattoi talkoolaisilta mennä koko viikon illat, henki ja terveyskin olivat joskus vaarassa. Eräs lastaaja putosi kuorman päältä ja toinen joutui lähtemään lääkäriin saatuaan akusta happoa silmäänsä. Joskus tarvittiin lastauksessa voiman lisäksi konsteja, suurin esine, joka keinoteltiin miesvoimin autoon, oli romuvolkari. Joskus roskien tuojille sattui erehdyksiä. Kerran mies pinkoi auton perässä hurjasti hui-toen. Hän halusi kuormasta purettavaksi kottikärryinsä, jotka olivat romuja tuotaessa unohtuneet samman lähjään. Eräs kätevä talkoomies löysi ruohonleikkurin, jossa oli vain helposti korjattava vika. Kaupungin avustus oli tarkoitettu ensisijassa yleistem roskien kuljettamiseen. Särkevän selän lisäksi johtokunnan jäsenet saivat kaupungin tarkastajalta moitteet siitä, että yleisten alueiden siivous oli unohtunut. Vuonna 1980 liika alkoi olla liikaa. Lehtileikkeessä tuolta ajalta sanotaan näin: ”L-L omakotiyhdistys ei voi järjestää roskakampanjaa syksyllä... määräraha kului loppuun jo keväällä...Ilmoituksissaan johtokunta on pyytänyt, että ne, jotka roskia tuovat auttaisivat mahdollisuuksien mukaan myös lastauksessa. Apua ei saatu yhdessäkään keräyspisteessä.”

Entiseen tapaan jatkettiin vielä vuosina 81-82, mutta sitten yhdistys päätti rajoittaa vain yleisten alueiden siivoamiseen ja kuljettaa näin kerätyt roskat henkilöautojen peräkärryillä kaatopaikalle. Yksityisten romujen kuljetus tuli mahdolliseksi uudelleen 1989, kun kaupunki jaejesti siirtolavoja toukokuussa kaikkialle Espooseen. Syntyneen kaaoksen takia kaupunki luopui toiminnasta yhdessä vuodessa, viime kevään siirtolavat ja niiden jälkisiivouksen organisoi taas omakotiyhdistys.

Linja-autoliikenne alkoi 1925. Albergan Auto-osakeyhtiön kalustoa varikolla Lintuvaarantie 40:ssä. (Kuva: Kaupunginmuseo)

Miten jouduimme mottiin

Läpiajoliikenne nousi 1970-luvun alkupuolella yhdistyksen tärkeimäksi ongelmaksi. Liikenne lisääntyi suuresti, kun länsi-Vantaan lähitöt Pähkinärinne, Myyrmäki ja Martinlaakso valmistuivat. Kehä I:stä ei silloin ollut ja Vihdintie oli kaksikaistainen.

Omakotiyhdistys aloitti vuonna 1973 liikennelaskennan saadakseen viranomaisiin vauhtia tosiasioilla. Tulokseksi saatiin 6000 ajoneuvoa vuorokaudessa, kaksi vuotta myöhemmin luku oli peräti 9000 ajoneuvoa vuorokaudessa. Vuosina 74 - 75 tapahtui 27 liikenneonnettomuutta, joissa kuoli kolme ja loukkaantui 16 ihmistä. Ongelma oli yhteinen Hämevaara-Koivuvaaran kanssa ja sille oli tehtävä jotakin, nopeasti. Nopein ratkaisu oli hankkia yksityisille teille läpiajokielto. Hämevaaran ja Koivuvaaran tiehoitokunnat saivat läpiajon kieltävät merkit vuonna 1975. Liikenne supistui neljäsosaan entisestä, onnettomuudet vähenivät ja ihmishenkien menetyksiltä välttyttiin.

Ratkaisu oli hankala Vantaan puolella työssä käyville ja ko. tiekunnat antoivatkin kulkulupia alueemme asukkaille. Kulkuluvat jouduttiin kuitenkin pian perumaan laittomina Uudenmaan läänin poliisitarkastajan kehoituksesta. Asia vietiin Turun maaoikeuteen, joka vuonna 1982 antoi päätöksen, että kulkuluvat ovat tosiaan lainvastaisia. Tiehoitokunnat ovat 80-luvulla lähettäneet tienkäyttölaskuja lintuvaaralaisille, joiden on havaittu päivittäin rikkovan läpiajokieltoa. Lain mukaan niillä on siihen oikeus.

Pohjoisen suunnan sulkeuduttua liikenne ohjautui Sotilastorpantietä (Lintumetsäntie) Uusmäen läpi ja Espoon kaupunki laittoi Sotilastorpantielle läpiajokielto-merkin, onhan se Uusmäen lasten koulutie. Etujen ristiriita vaikutti myös siten, että uusmäkeläiset perustivat oman kotiseutuyhdistyksen. Koivuvaaran teollisuusyritykset ja Vantaan kaupunki pyrkivät vapaaseen läpiajoliikenteeseen mm. esittämällä Hämeenkylläntien jatkeen saamista paikallistieksi ja piirtämällä Hämevaaran asemakaavaehdotukseen Vantaan puolelle patkan kiisteltä ns. Mäkkylän puistotietä. Omakotiyhdistys jätti Uudenmaan lääninoikeudelle valituksen paikallistiehankkeesta ja toivoi Vihdintien leventämistä ja Kehä I:n rakentamisen kiirehtimistä. Vuonna 1976 omakotiyhdistys esitti, että Hämevaaran läpiajokielto-merkki siirrettäisiin Lintuvaarantien alkuun, ratkaisu, joka olisi estänyt läpiajon, mutta sallinut paikallisliikenteen pohjoiseen. Tie- ja vesirakennuslaitos ei kuitenkaan voinut hoitamalleen tielle tällaista merkkiä laittaa. Ratkaisua etsittiin vuonna 1977 suuressa neuvottelussa, johon osallistui useita tiehoitokuntia ja asukasyhdistyksiä Vantaalta. Kokouksen julkilausuma kiirehti Vihdintien ja Kehä I:n rakentamista.

Aikanaan (1980) Kehä I valmistui ja Vihdintiekin levennettiin, meitä piirittävät kielto-merkit ovat edelleen paikoillaan. Ratkaisua on vaikea löytää, kun osapuolia on niin monta: tie- ja vesirakennuslaitos, kolme kaupunkia ja kolme tiehoitokuntaa. Olemme vastustaneet koko pääkaupunkiseutua palvelevien väylien vetämistä alueemme halki. Liikenne- ja ratkaisut puhuttavat ja eri mielipiteitä esiintyy, idyllistä ja rauhasta kun on maksettava hankaluuksilla.

ARJA SALMI

TÄÄLLÄ TARVITAAN ASEMAKAAVA

Leppävaaran kaavoitus on puhuttanut vuosikymmeniä ja keskustelu tulee varmasti jatkumaan tulevaisuudessakin. Puheenvuorot ovat aika ajoin olleet kiivaista ja katkeria. ”Täällä tarvitaan asemakaavaa, sillä lapsetkin ovat vaarassa”, oli esimerkiksi Ilta-Sanomien analyysi tilanteesta runsas kymmenen vuotta sitten. Suunnitelmia ja ehdotuksia ei kuitenkaan ole puuttunut. Yli 80 vuotta pitkään suunnitteluhistoriaan ovat jättäneet puumerkkinsä niin maan tunnetuimmat arkkitehdit kuin myös asukkaat itse. Tuskin monestakaan muusta Espoon alueesta saa kasattua yhtä vaiherikasta kaavoitushistoriikkaa, josta seuraava tapahtumalista antaa vain kalpean kuvan:

- vuosisadan alun esikaupungistuminen ja Leppävaaran taajaväkinen yhdyskunta, josta kehitys lähti liikkeelle;
- 1930-luvulla herätetyt alueliitosajatukset, joiden perua Helsinki vieläkin omistaa laajat alueet Maxi-marketin ympäristössä radan eteläpuolella;
- sodanjälkeinen laajamittainen omakotirakentaminen, joka loi puitteet Lintuvaaran ja Mäkkylän nykyisin niin viihtyisälle ilmeelle;
- pitkään eli aina vuodesta 1964 jatkunut rakennuskielto, joka on lyönyt erälle alueille ikävän ”odotusrappion” leiman;
- suunnittelun ”hullut vuodet” 1960-luvun lopulla, minkä myötä koko sen ajan Leppävaara ja Lintuvaara piti pyyhkiä pois kartalta;

- asukassuunnittelun kukoistus 1970-luvun lopulla, millä torjuttiin ”hullut suunnitelmat” ja
- laajamittaisen kerrostalojen rakentamisen aloittanut 1980-luku, minkä myötä Leppävaaran keskusta ja sitä ympäröivien alueiden kasvot täydellisesti muuttivat ilmettään.

Mistä kaikki alkoi?

Vuosisadan alussa 1903 valmistuneen rautatien myötä alettiin sen var-
sille Mäkkylään, Leppävaaraan (silloiseen Albergaan) ja Kiloon raken-
taa ”esikaupunkihuviloita”. Ha-
rakkaan (nykyiseen Lintuvaaraan), syrjemmälle radasta, syntyi huomattavan laaja työväestön asuma-alue. Leppävaarasta olikin 1930-luvulle tultaessa kasvanut Malmin jälkeen Helsingin seudun toiseksi suurin esikaupunki.

Rakentamista varten laadittiin v. 1906 Leppävaaran ensimmäinen palstoitussuunnitelma Bergansin (nykyisen Perkkään) ostaneen helsinkiläisen liikemiehen K.A. Koskisen toimesta. Suunnitel-
massa oli tilan kapealle ulkopals-
talle radan pohjoispuolelle piirret-
ty 69 rakennuspaikkaa alueelle,
joka ulottuu nykyiseltä Harakan-
tieltä ylös nykyisen Hemptontien
korkeudelle asti. Lintuvaarantien
(aiemmin Valtatienä tunnetun)
paikalla kerrotaan alkujaan kul-
keneen lehmipolun, jonka varten
tontit piirrettiin. Palstoitusta jat-
kettiin 1920-luvulla aina Lintu-
vaarantien nykyisille perukoille
asti.

Palstoja myytiin Koskisen mai-
noksen mukaan edulliseen hin-

taan ja ne tekivätkin hyvin kauppansa, sillä Helsingissä oli tarjolla pal-
jon työpaikkoja, mutta kova asuntopula ja kalliit hinnat. Rautatien an-
siosta Leppävaarasta oli hyvät yhteydet Helsinkiin.

Lisää kiinteistöbisnestä

Vuosisadan alkupuolella Leppävaarassa toimi muitakin kiinteistöalan
liikemiehiä: mm. puutarhuri Stenius, jonka kasvihuoneet olivat ny-
kyisen eduskuntatalon paikalla, osti Albergan kartanon maat kiinteis-
töyhtiö M.G.Stenius AB:n lukuun. Vuonna 1911 erotettiin Albergan
radan pohjoispuoliset alueet omaksi yhtiöksi: Leppävaara Oy:ksi, jon-
ka perustajia oli pankinjohtaja Lauri af Heurlin.

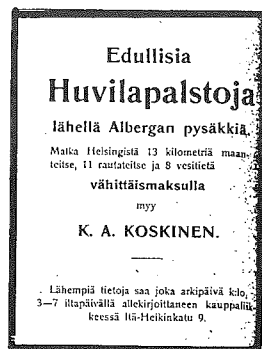
Molemmat sekä Stenius että af Heurlin harjoittivat laajamittaista tont-
tikauppaa. af Heurlin tarjosi ilmoituksessaan Helsingin Sanomissa v.
1912-1913 peräti tuhatta huvilapalstaa myyntiin Leppävaarassa. Tätä
varten ei tiettävästi ollut mitään yksityiskohtaista tonttijakosuunnitel-
maa, vaan palstat erotettiin paikan päällä ostajan toiveiden mukaan.
Joitakin 1910-luvulla rakennettuja rakennuksia on vieläkin tallella esi-
merkiksi Katri Valan tiellä.

Sen sijaan Stenius teetti asemakaavallisen suunnitelman radan etelä-
puoliselle alueen rakentamista varten tunnetulla arkkitehdillä Lars
Sonckilla. Ensimmäinen asemakaava oli ainakin muutama vuosi sitten
vielä kehystettynä Tarvaspään kahvilarakennuksen seinällä. Sen mu-
kaan rakennettuja huviloita on vielä jonkin verran tallella esimerkiksi
Pellavaniementien varrella. Suurin osa on kuitenkin jo hävinnyt ja tulee
ilmeisesti häviämään, vaikka Espoon museo haluaisi säilyttää joitakin
muistomerkkeinä tämän ajan rakentamisesta. Esimerkiksi Anna Sahlst-
tedtin ateljahuvila Kehä I:n kupeessa purettiin hiljattain luvatta. Se oli
eräs suojelulistalla ollut rakennus. Huviloiden paikalle ollaan kaavoit-
tamassa toimistoja (ns. Perkkää III-aseமாகাava).

Leppävaaran suosion syitä

Jälkeenpäin ajatellen löytyy monta luonnollista selitystä sille, että Lep-
pävaarasta muodostui suosittu asuinpaikka jo vuosisadan alkupuolella.
Ennenkaikkeaa taustalla olivat edellä mainitut liikenneyhteydet, jotka
mahdollistivat Helsingissä työssäkäynnin. Junien lisäksi kulkivat jo
1920-luvulta alkaen myös bussit.

Toiseksi tonttimaa oli täällä muihin elinkustannuksiin verrattuna suhteellisen edullista. Kerrotaan, että esimerkiksi Koskisen myymä tonttiniö maksoi tupakka-askin verran. Tonttiin pääsi kiinni myös vähittäismaksulla ja pitkällä maksuajalla.

ILMOITUS VUODELTA 1907

kien alueille. Leppävaarassa, joka vuosisadan alussa pääosin kasvoi sankkaa metsää, oli myös se etu, että rakennuspuut, joista myös oli kova pula, saatiin omasta takaa.

Hallinnollisia ongelmia

Varsin pian kävi kuitenkin ilmi, että melko villisti syntyneiden uusien esikaupunkialueiden hallinnon ja palveluiden hoitaminen oli ongelmallista. Uusille asukkaille tarvittiin kouluja, katuvaloja, jalkakäytäviä, terveydenhuoltoa, poliisia, palokuntaa yms. ihan niinkuin nykyisinkin. Näiden asioiden hoitamiseksi ei Espoossa, joka oli maalaiskunta, ollut vastuullista viranomaista.

Niinpä perustettiin Albergan taajaväkinen yhdyskunta. Ilmeisesti kielipoliittisista ja muistakin syistä mukaan ei huoli radan pohjoispuolelta, pääasiassa suomenkielisen työväestön asuttamaa aluetta, joten yhdyskunta jäi alunperinkin torsoksi.

Yhdyskuntaa varten teetettiin myös asemakaava arkkitehtinä maineikas Bertel Jung. Asemakaavaan piirrettiin esim. raatihuone ja puistomainen Esplanadi, joita ei koskaan toteutettu. Yhdyskunta lakkautettiin 1950-luvun alussa. Helsinki osti oli jo aiemmin 1939 ostanut sen alueet. Tarkoitus oli liittää Leppävaara Helsinkiin.

Kolmanneksi väljiksi erotetuilla tonteilla saattoi kotitarpeiksi viljellä erilaisia elintarvikkeita, joista tuohon aikaan vallitsi kova pula. Unohtaa ei ehkä myöskään sovi sitä, että Helsinkiin vuosisadan alkupuolella töihin tulleet ammattimiehet ja -naiset olivat lähes kaikki lähtöisin maaseudulta. Muutto kaupunkiin oli ehkä ”pehmeämpi”, jos asui kaupungin ulkopuolella.

Neljäs hyvä syy jäädä kaupungin ulkopuolelle oli se, että täällä sai rakentaa vapaasti ilman byrokratiaa. Kaupunkien tiukat rakennussäännöt eivät ulottuneet uusien esikaupunkien

Alueliitos – kyllä vai ei?

Ilmeisesti taajaväkinen yhdyskunta ei ollut kyennyt tyydyttävästi hoitamaan Leppävaaran hallintoa, joten leppävaaralaiset olivat 1940-luvulla valmiita liittymään Helsinkiin, kun tätä koskeva esitys tuli ns. piirikokouksen käsiteltäväksi.

Alueliitosesitys, jota tosin edelsi eräitä muitakin esityksiä, joiden mukaan Leppävaarasta olisi tehty itsenäinen kauppalat, perustuivat Harvian yhden miehen komitean neljä vuotta kestäneeseen selvitystyöhön, josta annettiin mietintö vuonna 1936. Harvia kartoitti kaikki Helsingin ympärille syntyneet esikaupungit ja teki ehdotukset niiden olojen kehittämistä.

Leppävaaran alue jätettiin kuitenkin vuonna 1946 toteutetussa ns. suuressa alueliitoksessa koskemattomaksi. Asia tuli vielä muutaman kerran esille sodan jälkeen, mutta myöhemmät piirikokoukset ottivat kielteisen kannan liitokseen. Viimeksi 1960-luvulla vireillä olleesta liitostakiistasta, jota puitiin lähes päivittäin lehtien palstoilla, on koottu kokonainen kirja. Millaisessahan Leppävaarassa eletäisiin, jos alueliitos aikoinaan olisi toteutettu? Hyvin todennäköisesti ainakin Maxin peltojen ympäristöt olisi tällöin aikoja . sitten rakennettu.

Jälleenrakentamisen aika

Mutta alueliitosepäselvyyksistä riippumatta Leppävaarassa alkoi vilkas jälleenrakentaminen sotien jälkeen. Laajat puolitoistakerroksiset omakotitaloalueet nousivat eri puolille Leppävaaraa. Näitä varten vahvistettiin vuonna 1950 asemakaavalainsäädännön mukaiset ns. rakennussuunnitelmat. Suunnitteluviranomaisena oli valtio, joka laaditutti kolme suunnitelmaa: Mäkkylän, Harakan ja Leppävaaran suunnitelmat. Apuna käytettiin myös Helsingin kaupungin suunnittelijoita.

Uudet omakotialueet muodostuivat ajan myötä varsin vehreiksi. Nykymittapuun mukaan tontit olivat suuria. Pihoille perustettiin puutarhat omenapuinen, marja- ja sireenipensaineen sekä kasvi- ja perunamaiseen. Oman puutarhan tuotteilla voitiin osaltaan lievittää sodanjälkeistä elintarvikepulaa.

Jälleenrakentamisen aikakaudelta on vielä jäljellä suhteellisen paljon alkuperäistä asutusta ja vanhaa miljöötä väljine pihoineen ja puutarhoineen, joskin paine maankäytön tehostamiseen on suuri. Väljät tontit

jaetaan uudelleenkaavoituksen myötä useiksi rakennuspaikoiksi. Idylliset tiet ja kujat rakennetaan kaduiksi, jotka mitoitetaan yhä vain lisääntyvän autoilun vaatimin normein. Puutarhat muutetaan paikoitusalueiksi. Tosin Lintuvaarassa uudelleenkaavoitus on edelleen kesken. Täydennysrakentaminen on ollut mahdollista vain poikkeusluvvin.

Ensimmäiset kerrostalot

Leppävaaran ensimmäiset kerrostalot rakennettiin aluksi yksittäin sinne tänne Leppävaaran aseman pohjoispuolelle 1960-luvun alussa. Koska vuodelta 1950 peräisin olevat rakennussuunnitelmat oli laadittu pientaloasutusta varten, niiden ei enää katsottu vastaavan nykyaikaisia vaatimuksia ja ne kumottiin. Leppävaaran suunnittelu aloitettiin alusta, ikäänkuin mitään asutusta entuudestaan ei olisi koskaan ollut olemassakaan. Uudelleenkaavoitusta varten annettiin rakennuskielto vuonna 1963, josta lähtien se onkin sitten ollut voimassa kaikilla niillä alueilla, joilla ei ole asemakaavaa.

Vanhon kaavojen kumoamisen taustalla olivat . myös 1960- ja 1970-luvulla suunnittelua ohjanneet huimat kasvuodotukset: koko Espooseen piti asuttaa 360 000 asukasta ja Suur-Leppävaaraankin 100 000. Näin ollen ei olekaan ihme, että koko Lintuvaara piti saneerata pois ja rakentaa tilalle tiivis kerrostalokaupunki. Eräiden käsitysten mukaan saneerauksella pyrittiin torjumaan Helsingissä vielä kytevät alueliitosajatukset keskittämällä Leppävaaran rakentaminen radan pohjoispuolelle.

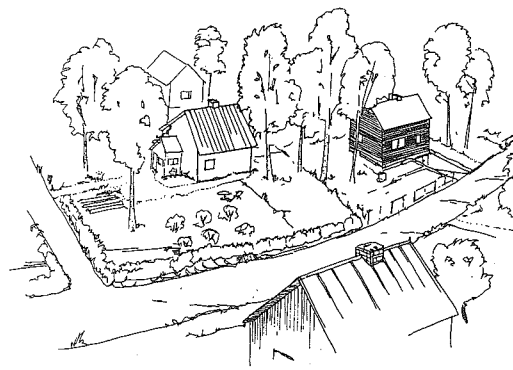
Myöhemmin 1960-luvun loppupuolella radan eteläpuolelle kuitenkin syntyi Perkkaan lähiö, joka pitkään säilyi yksinäisenä tehokkaan rakentamisen saarekkeena Leppävaarassa. Se toteutettiin rakennusliikkeiden kanssa tehdyillä aluerakentamissopimuksilla. Perkkaan naapurissa sijaitseva Helsingin maat saivat edelleen odottaa kaavoitusvuoroaan.

Leppävaaran uudet kerrostaloalueet Vallikallio, Puustellinmäki ja aseman pohjoispuolinen ydinkeskus piti nekin alunperin toteuttaa noin puolta tehokkaammin. Vähitellen kuitenkin selvisi, että Espoon väestö ei kasvakaan yhtä nopeasti kuin hurjimmissa suunnitteissa oli ajateltu. ”Hulluihin” suunnitelmiin alettiin saada vähän järkeäkin mukaan.

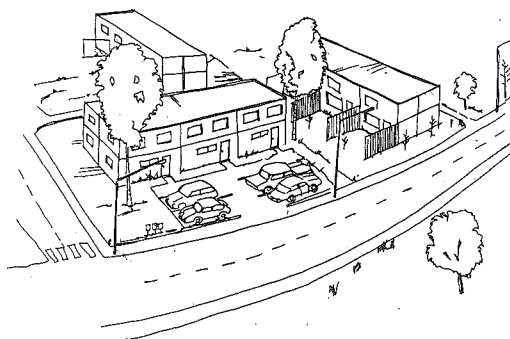
Leppävaaran uudet kerrostaloalueet muodostavat nykyään selvästi oman kaupunginosan, jonka asukkaista moni tuskin tietää, että paikalla ennen heitä sijaitsi omakotialue.

Ei kerrostaloja koko Leppävaaraan

Varsinkaan omakotialueilla ei purematta nieltä sitä, että paria kolmea vuosikymmentä aiemmin rakennetut omakotialueet pitäisi tuhota kerrostalojen tieltä.

Niinpä vuonna 1978 asukkaat organisoituivat ”Leppävaaran ja Lintuvaaran kaavoitusasioita käsitteleväksi kansalaistoimikunnaksi” saadaakseen ääntänsä kuuluville. Järjestettiin lukuisia asukastilaisuuksia, joissa koottiin asukkaiden tavoitteet oman elinympäristön suojelemiseksi. Lintuvaaralaiset eivät halunneet tehokasta rakentamista, vaan yleensä riitti, että tonttia kohden varattaisiin yhden asunnon lisärakentamismahdollisuus.

Asukkaiden tavoitteet piirrettiin myös virallisen asemakaavan muotoon. ”Asukaskaava” oli puolustus kaupungin ”hulluja” suunnitelmia vastaan. Lintulaakso I:n ja Vallikallio III:n asukaskaavat menestyivätkin kaupungin suunnitelmia paremmin ministeriössä, joka jätti kaupungin tehokkaaseen rakentamiseen tähtäävät kaavat vahvistamatta.

Asukaskaavojen laatimisesta on nyt kulunut kymmenisen vuotta, mutta yhtään Lintuvaaran asemakaavaa ei ole tuotu valtuustoon uudelleen päätettäväksi. Kaikenkaikkiaan Lintuvaaran uudelleenkaavoitukseen on kulunut kohta kolmekymmentä vuotta.

Tulevaisuudennäkymiä

Kaavoituksellisesti Leppävaaran kasvunäkymät ovat edelleenkin epäselvät. Alueella ei ole voimassa olevaa osayleiskaavaa, joka osoittaisi esimerkiksi sen, kuinka suureksi Leppävaara kokonaisuutena mitoitetaan ja missä järjestyksessä eri alueita toteutetaan. Omakotiyhdistys ja Leppävaara-seura ovat kannanotoissaan usein vedonneet tähän kokonaisuuden hallitsemisen puutteeseen. Viimeksi tähän vedottiin silloin, kun on yritetty estää uimahallin ja urheilupuiston takaisen metsäisen kallioalueen rakentaminen ns. Lintukorpi I-asemakaavalla. Alueelle on suunniteltu asunnot 1600 asukkaalle. Nykyisin metsikkö on hyvin vilkkaassa ulkoilukäytössä.

Oman tarinansa arvoista olisi myös tutustua siihen, millä periaatteilla viime keväänä ratkaistun arkkitehtikilpailun myötä vihdoinkin aletaan toteuttaa Leppävaaran aseman eteläpuolelle sijoittuvaa aluekeskusta. Arkkitehtikilpailun ohjelman mukaan alue mitoitetaan noin 4000-5000 asukkaalle sekä hyvin suurelle määrälle työpaikkoja (runsas 400 000 kerrosneliometriä erilaista toimitilaa, joka toteutuvasta väljyydestä riippuen voi merkitä jopa lähes 10 000 uutta työpaikkaa).

Helsingin kaupungin kanssa pari vuotta sitten laaditun esisopimuksen mukaan aluekeskuksen asuntoalueet varataan lähes kokonaan ns. kohutuhintaiselle asuntotuotannolle. Käytännössä tämä merkitsee kaupunkien vuokra-asuntoja, arava-asuntoja ja ns. hitasasuntoja sekä opiskelija-asuntoja. Alueen toteutus jaetaan osiin ja aloitukseen päästäneen nykynäkymillä 1990-luvun puolivälin paikkeilla.

Lintuvaara tulee jatkossakin pääosin säilymään pientaloalueena, jos nykyisiä kaavaehdotuksia on uskominen. Ainoastaan Paulakosken kaupan tietämille asti rakennettaneen kerrostalokorttelit Lintuvaaran tietä kehystämään. Espoon kaupungin kaavoitusohjelman mukaan Lintukorpi II:n asemakaava tulee valtuuston käsittelyyn vuoden 1991 aikana ja Lintulaakso I vuonna 1992. Siitä, milloin Lintuvaaran pohjoiset osat tai Mäkkylä tulevat kaavoituksen piiriin, ei ole laadittu ohjelmaa.

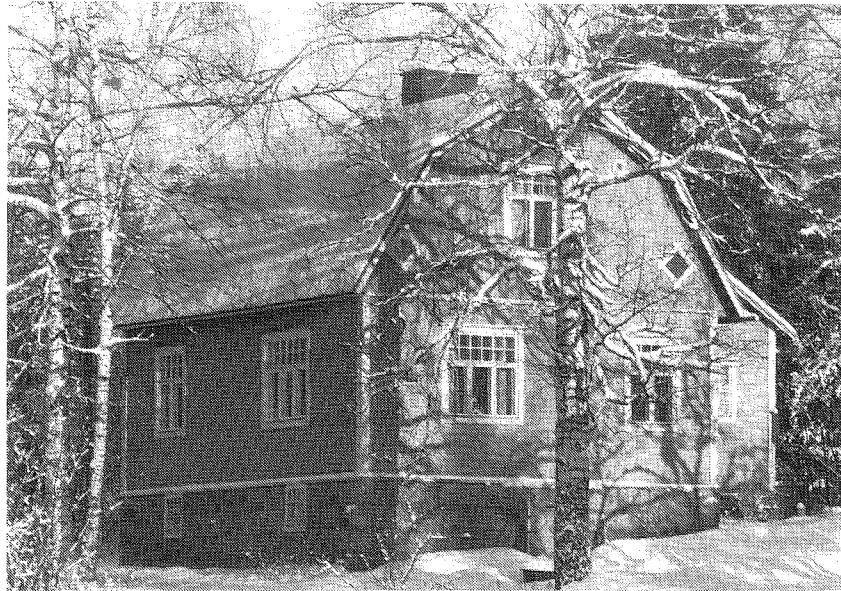
Lintuvaaran pohjoisosien asemakaavoihin tulee vaikuttamaan mahdollinen Kehä II:n rakentaminen Turuntieltä eteenpäin. Tätä varten laaditaan tielaitoksessa parhaillaan pääsuuntavaihtoehtoja, joten aiheesta tullaan varmasti lähiaikoina keskustelemaan julkisuudessaakin. Lintuvaaran kannalta paras vaihtoehto olisi se, että Kehä II:sta ei lainkaan jatketa Turuntieltä eteenpäin.

Mitä tästä opimme

Mitä tulevaisuus sitten tuo tullessaan, se jää nähtäväksi. Vuoteen 2020 ulottuvassa yleiskaavaluonnoksessa, joka vielä on tarkistuksen alla, Leppävaaran suuralue on suunniteltu kasvavan lähes 60 000 asukkaan kaupunginosaksi. Suuralue kattaa tällöin Kanta-Leppävaaran naapurialueineen Laajalahtea, Viherlaaksoa ja Jupperia myöten. Suuralueen väestö kasvaisi siten nykyisestä noin 40 000:sta vielä kolmanneksella. Suurimmat uudet rakentamisalueet sijoittuisivat Kanta-Leppävaaraan, jossa nykyinen väestömäärä ainakin kaksinkertaistuisi.

Leppävaarassa eletään siten vielä suurten muutosten edessä. Jotta voisimme arvioida tulevaa, on myös hyvä muistaa, mistä kaikki alkoi ja minkälaisen vaiheiden kautta on tultu nykyiseen tilanteeseen. Yhteinen huolestus on se, miten voidaan vaikuttaa siihen, että rakennetaan meille kaikille hyvää ympäristöä, jonka turvallisista mielin voi jättää lapsilleen perinnöksi. Leppävaaran kaavoitushistoria osoittaa, että asukkaiden aktiivinen toiminta auttaa tässä pyrkimyksessä.

Tyyliuuntia sotaa edeltäneeltä ajalta

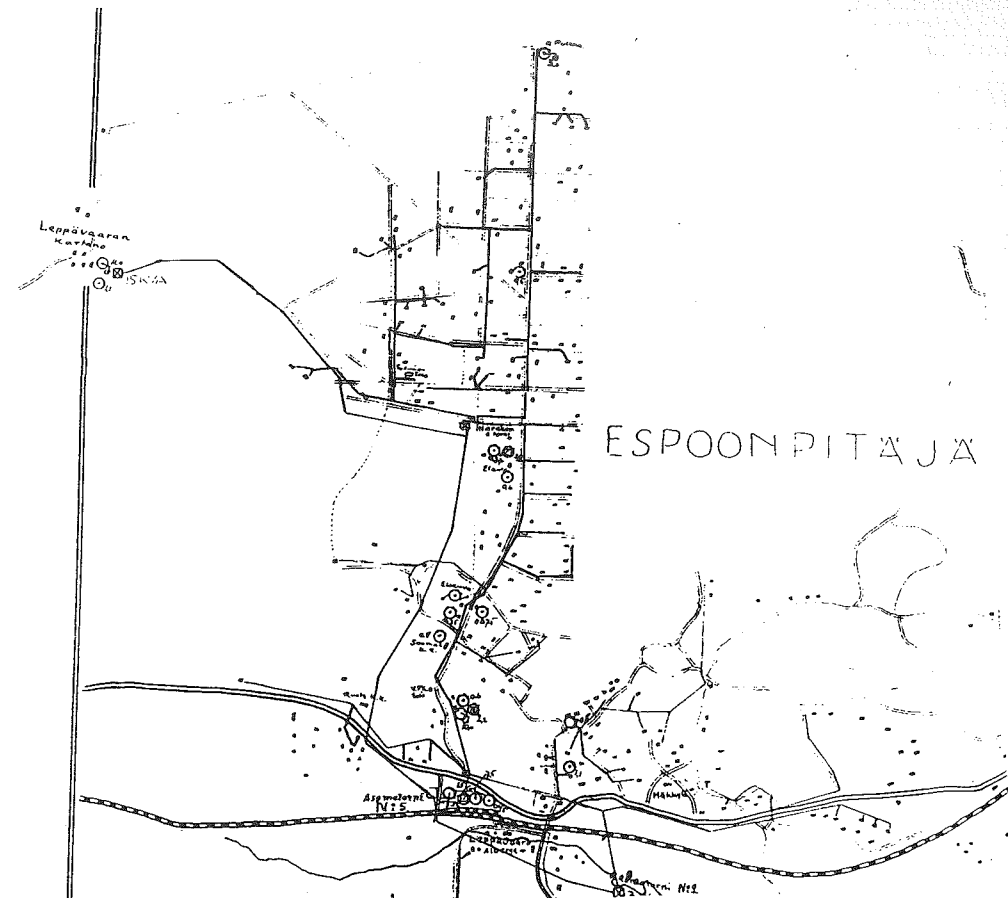
Punavarpusenttieltä.

Katri Vala asui täällä.

Jääskeläntieltä.

O.Y. Albergan Sähkö A.B.
Kartta
Johtoverkostosta.

Piirtäneet: H. S. S. S. S.
v. 1930.

UUDESTA UUOTEEN, NIMESTÄ NIMEEN

Ensimmäiset 20 vuotta

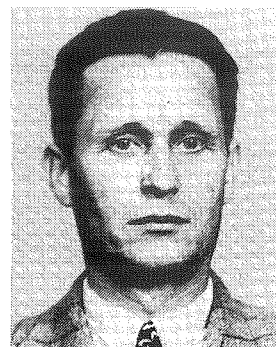
Yhdistyksemme perustamiskokous oli 17. päivänä helmikuuta vuonna 1941, syntymäpäiväksi on kuitenkin vakiintunut 25. huhtikuuta, jolloin yhdistys merkittiin yhdistysrekisteriin. Ensimmäiset johtokunnan jäsenet olivat: Arvo Vaahtera (pj.), Kalle Virtanen, Edla Sippola, August Lundell, Arvo Silvola, Frans Korvenkoivu, Vilho Jokela, varalla Johan Rönnerberg, Paavali Riikonen, Juho Suominen ja Jarl Vasström.

Vaahtera ja Virtanen toimivat johtokunnassa 60-luvulle asti. Virtanen sai Kauppakamarin ansiomerkin kahdenkymmenen toiminnasta kotiseutunsa hyväksi, Vaahtera nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi, kun hän erosi yhdistyksestä vuonna 1969. Tietoja tältä ajalta on niukasti, Yrjö Ylitalon ja Usko Lähtenmäen muistellaan toimineen puheenjohtajina jonkin aikaa.

Seuraavat 30 vuotta

Puheenjohtajina ovat toimineet Arne Nilsson (1960-luvulla), Arvo Rantanen (1970-73), Hans Holmström (1974-84), Reijo Järvalto (1985-87), Mikael Tideman (1988-89), Ritva Markkula (1990). Nilsson ja Holmström olivat pitkään johtokunnan jäseniä ennen puheenjohtajakautiaan. Miehet ovat pidelleet nuijaa, mutta naiset ovat käyttelleet kynää. Salli Nieminen toimi vuosisadan neljänneksen jäsenkirjurina ja rahastonhoitajana. Greta Sainio toimi johtokuntavuosistaan yhdeksän sihteerinä. Yhtään vuosikokousta kahteenkymmeneen vuoteen ei ole kahvitettu ilman Sallia ja Gretaa. Väinö Mäkeläinen toimi johtokunnassa toistakymmentä vuotta ja muistetaan erityisesti siivoustalkoiden vetäjänä. 50-vuotisjuhlan kunniaksi annetaan Kauppakamarin hopeinen ansiomerkki Salli Niemiselle ja Arne Nilssonille ja pronssinen Greta Sainiolle, Hans Holmströmille ja Väinö Mäkeläiselle.

Yhdistyksen alkuperäinen nimi, Leppävaaran Huvilanomistajien Yhdistys r.y., päätettiin vuonna 1975 nykyaikaistaa nimeksi Leppävaaran Lintuvaaran Omakotiyhdistys r.y.

Arvo Vaahtera (1905–1988). Perustajajäsen. Ensimmäinen pj., kunniapj.

Kalle Virtanen (1892–1963). Perustajajäsen. Ensimmäinen varapj., 20 vuoden ansiomerkki 1961.

YHDISTYKSEN 50-VUOTISJUHLAN YHTEYDESSÄ JAETUT ANSIOMERKIT

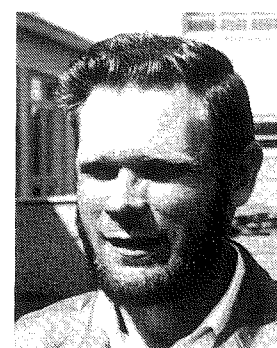
Salli Nieminen 25 vuotta.

Arne Nilsson 20 vuotta.

Greta Sainio 15 vuotta.

Hans Holmström
15 vuotta.

Väinö Mäkeläinen
10 vuotta.

Rintamamiestaloja
1940- ja 1950-luvulta.

KAKSIKYMMENTÄ VUOTTA KAAVOITUSTA

Suuret kaavataistelut 1970-luvulla

Espoosta tuli kauppa-alue vuonna 1963, rakennuskaava kumottiin, ja valtuusto päätti uuden kaavan laatimisesta. Seuraavana vuonna tuli alueellamme voimaan rakennuskielto. Koko Espoon koki ennennäkemättömän rakennemuutoksen aluerakentamisen pelisäännöin, ja suhtautuminen omakotiyhdistyksiin oli nihkeää. Omakotiyhdistykset pyysivät, yhdessä ja erikseen, parempaa tiedottamista tekeillä olevista suunnitelmista ja asukkaille suoraa yhteyttä kaavoitusviranomaisiin. Vastaukset olivat kielteisiä: ”yhteydenpito kaavoitusviranomaisiin tapahtuu luottamusmiesten kautta” ja ”omakotiyhdistykset eivät edusta kaikkia asukkaita”.

Kahdeksan vuoden odotuksen jälkeen alkoi suunnitelmia tihkua julkisuuteen. Kun Lintuvaaran kaavaehdotus tuli nähtäville vuonna 1972, alkoivat suuret kaavasodat. Ehdotus sisälsi mm. Vanhalta Turuntieltä Kehä II:lle kulkevan hyvin leveän läpikulkuväylän. Lintuparventietä koulun ohi kulkeva väylä olisi hävittänyt ja haitannut olemassaolevaa asutusta suuresti. Yhdistys järjesti paikallisille valtuutetuille erävaelluksen Miilumäen taakse osoittaakseen tielle tyhjän reitin. Vaihtoehdot kulkivat lempinimillä ”Toivosen suora” ja ”Kivisen mutka”. Suunnitelmasta onneksi luovuttiin myöhemmin kokonaan.

Vuonna 1974 tuli Lintulaakso I:n kaavaehdotus nähtäville. Alueelle oli sijoitettu kerrostaloja ja nelikaistainen Mäkkylän Puistotie. Kaavasta tehtiin 23 valitusta, joista osa satojen allekirjoittamia yhteisvalituksia. Yhdistys perusti viisihenkisen asukastoimikunnan, jonka tarkoituksena oli toimia yhdyssiteenä suunnittelijoiden ja asukkaiden välillä. Asukastoimikunnasta ja valituksista huolimatta kaupunki toi kaavaehdotuksen olennaisilta osiltaan muuttumattomana uudelleen nähtäväksi 1976.

Vuonna 1978 huhtikuussa, kaksi kuukautta ennen kuin kaupunginvaltuuston oli määrä hyväksyä Lintulaakso:n ja Vallikallio III:n kaavat, alueellamme perustettiin kansalaistoimikunta, jonka kymmenestä jäsenestä viisi oli omakotitaloista ja viisi kerrostaloista. Toimikunta oli omakotiyhdistyksestä erillinen, sen tarkoituksena kelvata kaupungille kaikkien asukkaiden edustajana. Omakotiyhdistyksen johtokunnan jäseniä oli myös kansalaistoimikunnassa ja molempien puheenjohtajana oli Hans Holmström. Taistelussaan valtuuston tekemiä päätöksiä vastaan toimikunta sai innokasta tukea oppositioryhmiltä. Hämminkiä syntyi ja monista kai tuntui, että oikealla asialla oltiin väärin littolaisien kanssa. Kansalaistoimikunta oli ripeä käännteissään. Se luovutti 14.6.78 valtuustolle tuhannen henkilön kirjoittaman kirjelmän, jossa vastustettiin korkeita tehokkuuslukuja ja läpiajoväyliä. Seuraavana päivänä valtuusto hyväksyi asukkaiden näin kauniin yksimielisesti vastustaman kaavan. Syksyyn mennessä toimikunta sai valmiiksi ”varjokaavat”, jotka asukkaat hyväksyivät. Kiista sai runsaasti julkisuutta valtakunnallista lehtiä myöten. Vuonna 1979 sisäasiainministeriö jätti vahvistamatta kiistellyt kaavat. Kaupunki ei luovuttanut, vaan valitti Korkeimpaan Hallinto-oikeuteen. Turhaan, sillä vuonna 1982 Korkein Hallinto-oikeus jätti voimaan sisäasiainministeriön päätöksen.

1980-luku - suurten odotusten vuosikymmen

Vuosikymmen 1970 jätti perinnöksi avoimia kaavoja, valituksia ja keskeneräisiä hallintokäsittelyjä. Rakennuskielto oli edelleen voimassa. Peruskorjauksia ei voitu tehdä ja Lintukorven vanha asuntokanta oli vaarassa rappeutua. 1980-luvun alku toi mukanaan uusia suuntia. Yhteistyö kaupungin ja asukkaiden välillä otti ensi askeleitaan. Omakotiyhdistyksen johtokunta ja kaavaarkkitehdit kävivät useita keskusteluja. Korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä kaupungin valituksen Vallikallio III:n kaavasta alkoi hyvä ja vireä yhteistyö. Jo vuonna 1984 tulivat uudet Lintukorpi II:n ja Lintulaakson kaavaluonnokset nähtäville.

Uudet tuulet näkyivät myös muualla. Lintukorpi nimitettiin 1983 valtion perusparannuksen kokeilualueeksi, ja seuraavana vuonna alue laajennettiin kattamaan koko Lintuvaara. Perusparannus kiinnosti 133:ä kiinteistön omistajaa, joista 90 halusi aloittaa työt mahdollisimman nopeasti. Samanaikaisesti poikkeuslupia myönnettiin helpommin ja uusien omakotitalojen rakentaminen alkoi Lintuvaaraan. Voimakas rakentaminen poikkeusluvilla jatkui koko 1980-luvun.

Talo Kultarinnantieltä ennen peruskorjausta.

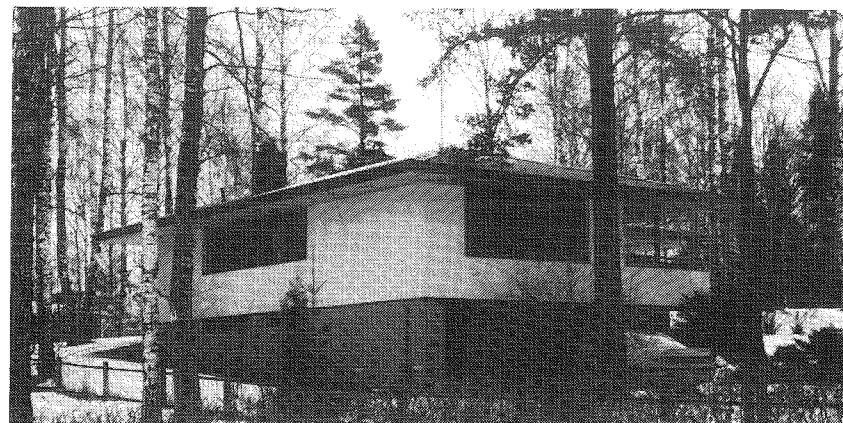
Peruskorjauksen jälkeen.

Kaavoitus Lintuvaarassa näytti kehittyvän suotuisasti. Kaavojen lupailtiin valmistuvan heti vuosikymmenen puolivälin jälkeen. Mutta siten taivaalle alkoi kerääntyä pilviä. Rakennusliike Haka neuvotteli kaupungin kanssa Leppävaaran kartanon maiden kaavoituksesta ja vaati noin 100 000:n kerrosneliömetrin rakennusoikeutta Rastasmäkeen ja Lintuvaaraan. Alkoi kamppailu sopimuksesta. Omakoti- ja kotiseutuyhdistykset vastustivat Hakan vaatimia neliömääriä ja menettelytapaa. Espoon valtuusto ei hyväksynyt sopimusta 1984 ja kiivas keskustelu sopimuksesta jatkui. Omakotiyhdistyksen annettiin ymmärtää, että Lintuvaaran kaavoitus kytketään Hakan maiden kaavoitukseen, eikä sitä jatketa, niin kauan kuin vastarinta jatkuu. Sopimuskiistan seurauksena Lintukorven kaava-alue jaettiin kahtia Lintukorpi I:een ja Lintukorpi II:een. Kaavoituksen painopiste siirtyi Lintukorpi I:een ja pientalovaltaiset Lintukorpi II ja Lintulaakso jäivät taas odottamaan vuoroaan.

Kaavoitustilanne 1990-luvun alkaessa

Valtuusto hyväksyi 13.5.87 Hakan maiden kaavoittamista koskevan esisopimuksen, joka valitusten vuoksi ei kuitenkaan toistaiseksi ole saanut lainvoimaa. Kaavaluonnos Lintukorpi I hyväksyttiin kaupungin hallituksessa toukokuussa 1989 ja valtuustossa saman vuoden syksyllä. Ympäristöministeriö vahvisti kaavan eräin varauksin heinäkuussa 1990. Kaava ei kuitenkaan ole voimassa, koska siitä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jonka ratkaisua nyt odotellaan. Lintukorpi II:n kaavaluonnos oli esiteltävänä keväällä 1988 ja huhtikuussa 1989 kaupunginhallitus hyväksyi sen rakennuslain mukaisesti nähtäville. Suunnitteluvirasto teki muistutuksista johtuvat tarkistukset ja lähetti kaavaehdotuksen 15.11.1990 kaupunginhallituksen käsittelyyn. Lintulaakson kaavaluonnos ei 1980-luvun puolivälin jälkeen ole edennyt. Lintuvaaran pohjois-osa, kaava-alueena aikaisemmin Lintulaakso pohjoinen, on nimetty uudelleen Lintumetsän kaavaalueeksi. Se jatkuu Lintukorpi II:sta pohjoiseen voimalinjaan asti. Näin Lintumetsän kaava-alueeseen ei kuulu sitä aluetta, jossa on maavaraus Kehä II:sta varten. Kaavoitustyö aloitettiin syksyllä 1990. Suunnitelmissa on saada se valtuuston käsittelyyn vuoden 1993 puolivälissä. Lintuvaaran pohjoisinta osaa ei esiinny vielä aikataulussa lainkaan. Odotusten vuosikymmen kulki ohitse Lintuvaarassa ilman valmiita kaavoja ja jätti perinnöksi 1990-luvulle sen mitä, oli perintönä saanut: avoimet kaavat, valitukset ja hallintokäsittelyt. Mutta se jätti myös paljon uusia ja peruskorjattuja taloja, elpyneen alueen, jonka tulevaisuus pientaloalueena on varmistettu.

Uuden ajan tyyliä

YMPÄRI KÄYDÄÄN JA YHTEEN TULLAAN

Kuntaliitoskysymyksen monet vaiheet

Nuori kapinallinen

1925

Albergan taajaväkinen yhdyskunta radan eteläpuolella haluaa erota maanviljelys-Espoosta itsenäiseksi kunnaksi.

1927

Radan pohjoispuolelle perustetaan Harakan kunnallisseura puuhaamaan eroamista Espoosta. Alberga huomaa yksinään olevansa liian pieni itsenäiseksi kunnaksi. Etelä ja pohjoinen neuvottelevat yhteisestä itsenäisestä tulevaisuudesta.

1929

Alueen asukkaat esittävät sisäasiainministeriölle, että itäEspoosta muodostettaisiin itsenäinen maalaiskunta. Ministeriö asettaa Yrjö Harvian selvityksen tekijäksi.

Varakkaaseen avioon - kihlaus

1936 – 1939

Harvia saa viimein selvityksensä valmiiksi. Mietinnössä esitetään itsenäisen Suur-Haapalahden kauppalan muodostamista. siihen kuuluisi myös Laajalahti, Kilo sekä Konala, Hagalund sensijaan liitettäisiin Helsinkiin. 1930-luvun suuri lama on kuitenkin kovasti koetellut alueen työläisväestöä, enää täällä ei haluta itsenäiseksi, vaan halutaan liittyä kokonaan Helsinkiin. Jos kuitenkin omillaan on ruvettava elämään, niin ei ainakaan Haapalahtena vaan Leppävaarana. Ruotsinkielinen Kilo haluaa pysyä Espoon osana. Sekä Helsinki että Espoo ovat suosituksia suunnitelmaan. Espoon kantaan varmasti vaikuttaa se, että

alueella asuu paljon suomenkielistä työväkeä, joka pula-aikana oli ollut räsikseksi kunnan kukkarolle. Lisäksi Espoo on enää 60%:sti ruotsinkielinen, ja merkittävä osa suomenkielisistä asuu eroavalla alueella, näin ollen kunnan jako vähentäisi ratkaisevasti Espoon suomalaistumista. Liitto näyttää sinetöidyltä, kun Helsinki ostaa vuonna 1939 suuren maa-alueen Maxi-marketin tienoilta. Syytyy kuitenkin sota ja asia lykkääntyy.

Kihlaus purkaantuu

1946

Helsinkiin liitetään laajoja alueita Helsingin maalaiskunnasta ja aikaisemmin siitä itsenäistyneitä alueita (Haaga, Oulunkylä). Espoo jää jakamatta, mutta Larma asetetaan selvittämään Espoon jakoa.

1950

Larma esittää laajaa aluetta itä-Espoosta liitettäväksi Helsinkiin. Nyt asukkaat vastustavat, Espoo vastustaa, eikä Helsinki halua uusia alueita ainakaan ennen vuotta 1956. Asukkaat vastustavat, koska arvelevat joutuvansa Helsingin kehitysalueeksi. Espoo vastustaa, koska sodanjälkeinen muuttoliike on suomalaistanut Espoon (ruotsinkielisiä enää 43%), itä-Espoon eroaminen auttaisi vain tilapäisesti. Lisäksi koko Espoo on esikaupungistumassa, Leppävaara ei enää ole kummajainen, jonka eroamisella voitaisiin palata maalaispitäjäksi.

Tapiola nuorena kapinallisena

1951

Asuntosäätiö alkaa rakentaa Tapiolaa.

1955

Albergan kauan sitten kuollut taajaväkinen yhdyskunta haudataan virallisesti.

1957 – 1958

Tapiola haluaa erota Espoosta – pitäisikö Tapiolasta ja Leppävaarasta muodostaa kummastakin oma kauppalansa. Niukalla enemmistöllä valtuusto päättää esittää jakoa. Östermanin komitea pannaan pohtimaan asiaa.

Vanhassa vara parempi

1960

Östermanin komitea esittää Tapiolan ja Leppävaaran kauppaloitten perustamista. Asukkaat saavat sanoa asiasta mielipiteensä. 18.4.60 pidetyssä piirikokouksessa Leppävaara vastustaa jakoa äänin 1249 vastaan, 2 puolesta. Myös ”jäännös”-Espoossa jakoa vastustetaan, joskaan ei yhtä jyrkästi. Tapiolassa jaon kannattajat ovat enemmistönä. Tapiola on kunnallisteknisesti valmis ja asukaspohjaltaan varakas kaupunginosa, joka ei halua veromarkkojaan leviteltävän ympäri Espoota.

1961

Östermanin työtä jatkava Larma esittää koko Espoota kauppalaksi.

1963

Espoosta tulee kauppa.

Tiedot teoksesta Matti J. Lahti: ESPOO maalaispitäjästä suurkauppalaksi.

Joulun odotusta 1950-luvulla.

MUISTITIETOJA ASUTUKSEN ALKUAJOILTA

Harakan ensimmäisten asukkaiden joukossa olivat Valo, Karppinen, Jousi, Stoor, Kosiorek, Sarabaikka, Widgren sekä Nyholm. Nyholmilla oli Kirkkalantien varrella paikkakunnan ensimmäinen perhesauna vuonna 1912. Myöhemmin saunottiin myös Löfmanilla ja Kalsolalla.

Rouva Valo piti huvilassaan Lintuvaarantien varrella ruokalaa linnoitustyömiehille vuosina 1914 – 16. Valon huvilassa toimi myös Harakan ensimmäinen kauppias Karppinen. Myöhemmin kauppiaksi tulivat Niemi ja Jousi. Kanta-asukkaista Widgren toimitti Vallilan kaljatehtaan tuotteita hevosvankkureissa asiakkailleen. 1920-luvulla kierteli hevosella myös makkaranmyyjä, jonka nimi oli Karell tai Ekebon. Posti noudettiin Leppävaaran asemalta, missä posti toimi aina MaxiMarketin tuloon saakka.

Lapsia kastettiin aina useita kerrallaan, joten jotkut kastettavat saattoivat olla aika varttuneita. Mieluimmin toimitus tehtiin kesällä, jolloin se voitiin tehdä pihalla. Pappina oli silloin Salonen. Pyhäkoulu toimi Huvilatien varrella opettajana neiti Holmerus, myöhemmin Mäkitien varrella opettajana neiti Kaatrakoski.

Sairaskäynneillä kävi tohtori Zachriassen (Espoon pitkäaikainen kunnanlääkäri), jolla oli myös säännöllinen vastaanotto palokunnantalolla.

Yleinen kaivo oli Lintuvaarantien varrella. Kaivosta kannettiin vettä laajalti.

Kun Arkadian teatteri Helsingissä purettiin 1908, aineksista rakennettiin useita huviloita Leppävaaraan mm. Nikanderin huvila Mäkkylän- ja Turuntien kulmassa ja Nordbergin huvila Mäkkyläntie 3:ssa. Linnoitustöiden esikunta toimi Nordbergin huvilassa vuosina 1914 - 17. Linnoitustöiden valvojana oli ruhtinas Romanoff, joka asui esikuntaa vastapäätä Mäkkyläntie 4:ssä. Hänet muistetaan parhaiten Leppävaaran

ensimmäisenä autoilijana. Mansikkalan leipomo aloitti toimintansa Friisinmäellä vuonna 1912. Leipomo siirtyi 1914 Mäkkyläntie 2:een ja vuonna 1928 Lintuvaarantien varteen. Talon hirret olivat peräisin Kai-vopuistosta puretusta huvilasta. Leipomo lopetti toimintansa vuonna 1972, mutta rakennus purettiin vasta 80-luvulla uutta keskusta raken-
nettaessa.

Leppävaaran poliisilaitos aloitti toimintansa Karin Kiseleffin omista-
essa Albergan kartanon. Hän lahjoitti poliisin toimipaikaksi kartanon
vanhan portinvartijan mökin Perikkaantie 1:ssä. Konstaapeli Adolfsson
toimi poliisina vuoteen 1924. Seuraavana vuonna poliisi sai uuden ta-
lon Mäkkyläntie 1:ssä, jossa se toimi aina vuoteen 1965. Portinvartijan
mökki myytiin vuonna huutokaupalla vuonna 1925. Sen ostivat Greta
Sainion vanhemmat. Mökkiä laajennettiin myöhemmin niin, että vanha
mökki jäi uuden sisään. Hanna Sainio piti Leppävaarassa parturiliiket-
tä vuoteen 1955.

Greta Sainio ehti asua Leppävaarassa yli kuusikymmentä vuotta. Greta
on aina ollut kiinnostunut kotiseutunsa historiasta. Seuraavat tiedot
ovat häneltä peräisin.

Tiedot Greta Sainion muistikirjasta. Greta asui Leppävaarassa yli kuu-
sikymmentä vuotta.

Talo Variksentie 4. (Kuva: Kaupunginmuseo)

MINÄS VUONNA SE TAAS OLIKAAN

Paikallisia vuosilukuja 50 vuoden ajalta

- 1949 Leppävaaran vanha urheilukenttä nykyisestä Gallerian tienoilla valmistuu.
- 1950 Kino Luxin talo valmistuu.
- 1952 Työväen talo palaa.
- 1953 Apteekki aloittaa toimintansa Frisbackassa.
- 1955 Terveystalo nykyisen Kehä I:n varrella valmistuu.
Leppävaaran oppikoulu aloittaa toimintansa.
- 1956 Kaatopaikka avataan.
- 1957 Lintuvaaran kansakoulu ja päiväkotitoiminta aloittavat toimintansa.
Työväenyhdistyksen kerhotalo valmistuu.
Tarvontien rakennus alkaa.
- 1960 Leppävaaran ammattikoulu aloittaa toimintansa.
- 1962 SYP:n talo ja Paulakosken myymälä valmistuvat.
Uusi tie Tapiolan ja Leppävaaran välillä valmistuu.
Mäkkylän koulu valmistuu.
- 1963 Espoosta tulee kauppala.
Postin talo valmistuu.
- 1966 Silta Turuntien ja rautatien yli valmistuu.
- 1967 Kauppaopiston ja työväenopiston rakennukset valmistuvat.
- 1969 Uimahalli valmistuu.

1971 Maximarket avataan.

1972 Espoosta tulee kaupunki.
Pääkirjasto valmistuu.
Kaatopaikka suljetaan.

1976 HOAS (Helsingin seudun opiskelija-asuntosäätiö) alkaa rakentaa talojaan Sotilastorpan tien (Lintumetsäntie) varteen.

1979 Leppävaaran nykyinen kirkkorakennus valmistuu.

1983 Uusi urheilukenttä otetaan käyttöön. Katsomo valmistui myöhemmin.

1984 Leppävaaran uusi terveysasema avataan.

Leppävaaran asema 1954. (Kuva: O. Janatuinen)

SINIKKA LUJA-PENTTILÄ

ENTINEN LEPPÄVAARA

Minun Leppävaarani ja Lintuvaarani oli lämminhenkinen elämän ympäristö, josta löytyi lähimmäisenrakkautta, auttamishalua ja yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Kyllä toki muutkin ihmiseen ja ihmisten keskinäiseen kanssakäymiseen kuuluvat ominaisuudet kotipaikaltani löytyivät. Tietysti ilmeni kateutta, riitelyä ja erimielisyyksiä, jotka joskus sotkivat ihmissuhteitakin. Mutta se oli kuitenkin elämää. Siellä välitettiin toisesta ihmisestä, tiedettiin naapuristakin jotakin!

Asujamisto

Ensi vuosikymmenet 1900-luvulla olivat ahtaan elämisen aikoja. Pienituloiset Helsingissä työssä käyvät palkansaajat lähtivät korkeita vuokria ja muita elinkustannuksia karkuun. Saihan kotiseudullemme jokainen tehdä itselleen sellaisen mökin, mihin voimavarat riittivät. Pikkuisella tontilla saattoi kasvattaa perunaa ja muuta ruuaksi käyvää. Olipa lähes joka perheessä ainakin kanoja, monilla possu ja joillakin yksi lehmäkin takaamassa ravinnon riittämistä. Sivutuotteina oli sitten karpäsiä ja muita vähemmän miellyttäviä kanssaeläjiä.

Asemanseudulla ja ”rannan puolella” – Elfvikissä ja Laajalahdessa – asui etupäässä paremmin toimeentulevaa väkeä. Pienituloisimmat sen sijaan veivät vähäiset muuttokuormansa eteenpäin silloista kuraista Valtatietä, joka nyt tunnetaan Lintuvaarantienä, Harakkaan. Harakakin on näinä päivinä Lintuvaara.

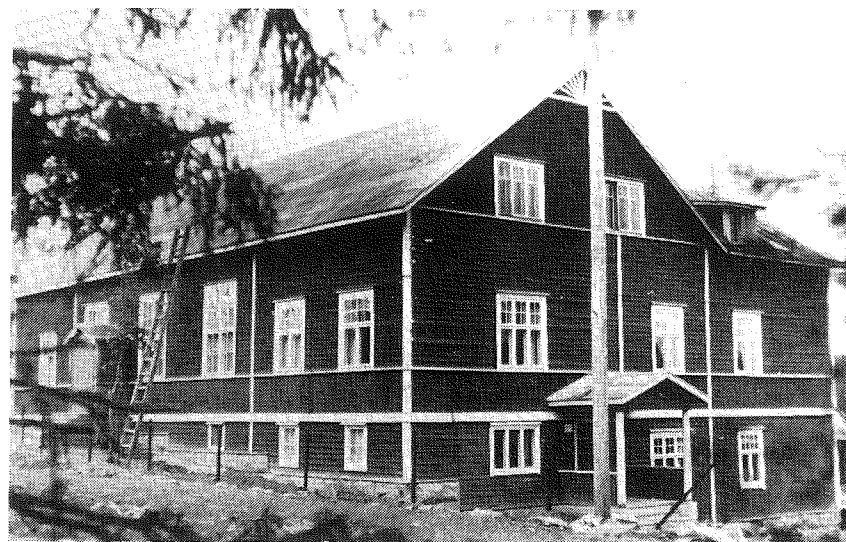
Asuin elämäni pisimmän jakson – lähes 50 vuotta – ”perä-harakassa”. Nykyistä Lintuvaarantietä koristivat lapsuudessani molemmiin puolin tietä aivan perä-Harakaan asti kauniit valkorunkoiset koivut. Ne on sittemmin tien levittämisen yhteydessä jouduttu uhraamaan ”kehityksen alttarille”.

Mielikuvitusta oli käytetty suunniteltaessa aseman lähelle tornillisia huviloita, mutta vielä enemmän mielikuvitusta tarvittiin perä-Harakan ihmisiltä asuntajensa kyhäämisessä. Rakennustarvikkeet olivat kalliita.

Ei tavallisen palkansaajan tilillä niitä paljon osteltu. Kerron esimerkin omasta kodistani. Mökki oli alun alkaenkin tehty niukoista aineksista. Se oli vetoinen ja kylmä. Isä sai ostaa halvalla polttopuiksi työpaikaltaan tyhjiä taatelilaatikoita, joiden päätylevyt olivat tammea. Hänelle syntyi ajatus vuorata mökki laatikoiden tammisilla päädyillä. Äidin mielestä mökin seinät muistuttivat – työn tultua valmiiksi – shakkilautaa. Kesä oli ikimuistoinen! Taataleista oli jäänyt laatikoiden päihin makeutta. Ampiaiset, mehiläiset ja muut herhiläiset kiinnostuivat seinistä. Aamuisin herättiin voimakkaaseen surinaan ja varovaisesti piti pihassa liikkua, ettei häirinnyt pistäviä luontokappaleita.

Harrastuksia

Moni leppävaaralainen uhrasi suuren osan vapaa-ajastaan palokunta-aatteelle. Tulipalovaara oli sen aikaisissa puusta tehdyissä mökeissämme suuri. Paloturvallisuusmääräykset eivät olleet silloin näiden päivien luokkaa. Öljylamppu valaisi useimpia koteja ja tulisijatkin oli tehty jokaisen pesänrakentajan oman suunnitelman mukaan. Monta tulipalon alkua saatiin kuriin VPK-aatteen eteen uurastavien ihmisten ansiosta. VPK:n talo hävitettiin vasta äskettäin, kun Vanha Maantien varteen saatiin uudenaikainen tyyssija.

Leppävaaran työväentalo 1917–1952 Pakastiaisentiellä. (Kuva: Kaupunginmuseo)

Kirjastotaloa vastapäätä Vanha Maantien varressa nököttää edelleen hyvässä kunnossa pidetty Thorstorp, "Hembygdens vännernas hus". Kekseliäs suomenkielinen nuoriso oikaisi talon nimen "Hemputaveneriksi". Nimi lyhennettiin sittemmin "Hemputaksi", jossa erilaiset seurat ja yhdistykset järjestivät tilaisuuksiaan

Huvipuolesta vastasi omalta osaltaan myös elokuvateatteri Kino Pirtti, joka paloi joskus 1930-luvun alkuvuosina. Tulipalo syttyi lumisateisena iltana. Omalta pihalta Jääskeläntieltä katseltiin punaisena loimottavaa taivasta. Hiutaleet olivat tulen värisiä, kuin kipinöitä. Kerran aikaisemmin esitettäessä elokuvaa "Suden ulvonta" oli teatterissa palon alku, jonka ripeät VPK:n miehet saivat tukahdutetuksi. Talon tuhoutuessa perustuksiaan myöten oli esitettävän elokuvan nimi enteellisesti "Viimeinen yö"

Perä-Harakan asujamisto oli pääasiassa pienipalkkaista työväkeä, joten oli luonnollista, että vuonna 1917 valmistunut työväentalo veti kotikyläläisiämme puoleensa. Talo sijaitsi Kansantien, nykyisen Pakkasti- aistentien varrella, samalla tontilla, jolla nyt on pikkuinen Kerhotalo. Talo oli kaunislinjainen, komea ja punainen. Se oli kulttuuritoiminnan, tiedotustoiminnan ja sosiaalisen kanssakäymisen keskus. Esim. siellä harjoitettu teatteriharrastus saavutti kunnioitettavat mittasuhteet. Silloisilla ohjaajilla ja ns. näyttelijöillä oli korkealle asetetut tavoitteet. Ohjelmisto käsitti kansannäytelmiä, farsseja, tragedioita ja kantaotettavia näytelmiä. Ihmisillä oli silloin kyltymätön kulttuurin nälkä. Niinpä työväentalo oli lapsuudessani aina täynnä, kun näytelmiä esitettiin.

Leppävaaran voimistelu- ja urheiluseura Sisu toimi talolla aktiivisesti. Sekin nosti jo silloin nimensä monien hyvien urheilusaavutusten kautta maamme urheilukartalle. Sodan jälkeen talo korjattiin perusteellisesti talkoin ja suurin uhrauksin. Eräät sähköjohdot jäivät kuitenkin uudempiin. Sitä on pidetty syynä tulipaloon, joka joulukuun 12. päivänvastaisena yönä vuonna 1952 poltti talon maan tasalle. Mukana meni myös paljon arvokasta arkistoa.

Henkilökuvia

Paikkakunnalla vaikuttaneita värikkäitä henkilöitä oli huomattava määrä. Poimin joitakin esimerkkejä. Nykyiset Lintuvaaran (Harakan) asukkaat varmaan ihmettelevät, miksi teiden nimissä on sellainen epäjohdonmukaisuus, että yhden tien nimi on Jääskeläntie, kun yleensä eletään lintujen ja lintumaailman keskellä.

Työväenliikkeen huomattava merkkimies A.B. Mäkelä, joka kirjoitti pilalehti Kurikkaan kirpeitä pakinoita nimellä Kaapro Jääskeläinen, sai aikoinaan Perkkään tilasta suoalueen, Jääskeläksi nimetyn, jolla hän aikoi tutkia karpalon viljelyä. Kaapro Jääskeläinen oli intomielinen sosialisti, joka oli perustamassa Kanadaan Malcolm-saarelle kommunistista ihanneyhdyskuntaa, Sointulaa. Siellä oli periaatteena, että kaikki oli yhteistä. Peltöjen raivaustöihin ja ojan kaivuuseen joutui yhtä hyvin kirjoitustöitä tehnyt tohtori kuin rakennusmieskin. Kaapro Jääskeläinen lähti uudelleen "Lännelle", kun kuuli ihanneyhdyskuntansa olevan vaikeuksissa. Huhujen mukaan aviolliset erimielisyydet hajoitivat lopulta Sointulan, sillä jotkut ymmärsivät yhteisomistuksen ulottuvan aviosuhteisiinkin.

Sellaisen persoonallisuuden mukaan Jääskeläntie on saanut nimensä. Lapsuuteni tie oli kurainen ja niljainen. Syksyisin sillä asteltiin nilkkoja myöten savessa. Tie johti Leppävaaran Kartanoon. Katselimme talvisin hevosten vetämiä rekiä, jotka veivät merkkihenkilöitä Kartanoon. Useimmin näimme taiteilija Elli Tompurin, pankinjohtaja Lauri af Heurlinin entisen vaimon ja leppävaaralaisten hyvin tunteman maisteri Kaarlo af Heurlinin äidin.

Useita työväenliikkeen tunnettuja hahmoja liikkui silloin ennen Leppävaarassa. Mm. Martta Salmela-Järvinen, Waino ja Sulo Wuolijoki sekä Reinhold Svento asuivat aikoinaan kotikonnuillamme.

Muistan lapsuuteni ajoilta Sventon. Myöhemmin vuosina 1944 – 1948 hän vaikutti Paasikiven hallituksen II ulkoministerinä. Asuessaan Leppävaarassa hänen nimensä oli Sventorzeski. Mielikuvissani hän muistutti pitkää lyhtypylvästä. Korkealle sai pieni tyttö katsoa löytääkseen sedän kasvot. Ollessani kustannusosakeyhtiö Tammessa työssä, tapasin hänet uudelleen. Hän valmisteli mietekirjaa, jonka työnantajani julkaisi. Mielikuva pitkästä varresta ja sen huipulla olevasta päästä vahvistui, kun vanhasta miehestä oli tullut hontelo.

Professori August Angervo oli kansalaissodan jälkeen lähtenyt Amerikkaan, mutta koti-ikävä toi hänet 1930-luvulla kotimaahan ja entiseen kotikylään, Leppävaaraan. Hän kiehtoi kasvavan väen mielikuvitusta kulkiessaan kesäisin kylän teitä kuparinruskeana, suuri kihara harmaa tukka hulmuten ja pienet pöksyt jalassa. Hän kutsui itseään ihmissyöjäksi Borneosta. Hän oli maailmankansalainen, joka oli matkustanut kaikissa maanosissa ja lähes kaikissa maailman maissa. Se oli siihen aikaan hyvin harvinaista. Olin joskus hänen vaimonsa seurana yötä, kun professori oli sairaalassa.

Heidän kotinsa oli täynnä mitä ihmeellisimpiä, eri puolilta maailmaa tuotuja esineitä. Siellä oli mm. pieni kiinalainen ”lapsen-lapsen käsi”. Sillä raavittiin kutiavaa selkää. Fosforilla käsitelty pieni pääkallo näkyi pimeässä ja sen leukaluut lonksahtelivat, kun sitä liikautti. Näin painajaisia, kun nukkumaan mennessä liikautin kalloa.

1930-luvun lopulla oli Maria Åkerblomilla huvila Jääskeläntien varrella. Hän oli aikoinaan jonkin uskonlahkon meedio ja oli sillä tavoin kerännyt itselleen huomattavan omaisuuden. (Hän oli ollut petoksista tuomittuna vankilassakin.)

Asuessaan lähellämme hänellä oli upeita eri rotuisia koiria, joita ei ainakaan meidän asuinalueillamme ollut ennen nähty. Yksi lehmäkin hänellä oli ja perheellämme oli jonkin aikaa häneltä ns. ”maitotinki”. Ei hän aina ollut Leppävaarassa, mutta kun hän tuli, se tiedettiin joka mökissä. Hän näet tulla huristi moottoripyörällä pitkin Valtatietä nahkalakki päässä ja suuret mustat lasit silmillä, leveärannikkeiset nahkakäsineet käsissä ja – pitkät housut jalassa! Ei sellaista pukeutumista oikein hyväksytty.

KM5: Sisäkuva Elannon myymälästä. Tunteeko joku kuvassa olevat henkilöt? (Kuva: Kaupunginmuseo)

Kun Maria Åkerblom oli paikalla hakiessamme maitoa, hän jutteli meille lapsille ystävällisesti ja tarjosi jopa karamelliä. Samantapaisesta ystävällisyydestä lapsia kohtaan muistan ensimmäisen suomalaisen Miss Euroopan, Ester Toivosen. Hän oli myyjänä ns. ”Isossa Elannossa”, ensimmäisessä Leppävaaran Elannon myymälässä. Hänelläkin oli tapana tarjota makeisia käydessämme kaupassa.

Sota-aikana opin tuntemaan runoilija Katri Valan, joka asui Leppävaarassa. Hän sairasti keuhkotautia. Toin koulumatkallani Helsingistä hänelle lääkkeitä, jotta hänen ei tarvinnut lähteä kaupunkiin.

”Rannan puoli” oli tietysti tuttu suurista taiteilijoistaan, Akseli Gallen-Kallelasta, jonka muistomeriksi jäi Tarvaspää sekä kuvanveistäjä Wille Wallgrenista ja hänen Wiivi-vaimostaan. Wiivi Wallgren lausui sota-aikana työväentalossa järjestetyissä viihdytystilaisuuksissa.

Leppävaara sota-aikana

Meillä vanhemmilla leppävaaralaisilla on omat muistomme siitä, missä olimme, kun ensimmäiset pommit putosivat Helsinkiin. Kotiin Leppävaaraan ei ensimmäisinä päivinä päässyt helposti. Linja-autoihin ja juniin ei mahtunut. Tiet olivat mustanaan väkeä. Ihmiset kävelivät vanhaa Turuntietä – muita isoja teitähän ei ollut vielä – toiset kotiin työstä, toiset sotaa pakoon reput selässä. Kotiseutumme pienimpienkin mökkien kurjimmatkin saunat ja ulkorakennukset täyttyivät säikähtäneistä ihmisistä. Kaupoista loppui ruokatarvara. Tarvitsijoita oli yhtäkkiä monin verroin enemmän kuin ennen.

Sitten olot tasaantuivat siitä huolimatta, että oli alkanut ahdingon ja levottomuuden ajanjakso. Jatkosodankin vielä sytyttyä sitä kesti hirvittävän kauan. Tuli omien ikätoverien vuoro lähteä rintamille. Moni lapsuusmuistojen vilkas pojanvekara jäi sille tielle. Jokaisessa perheessä pelättiin. Olimme toisiamme lähellä ja yritimme kantaa murheitakin yhdessä.

Äitini oli sosiaalilautakunnassa. Hän oli ottanut palvelutehtäväkseen – auttaakseen – tavan tuoda sotilaspalkat ja -avustukset Espoon kaupunginkansliasta kylän perheille. Kuljin äidin mukana viemässä koteihin näitä palkkoja ja avustuksia. En koskaan unohda niitä monia kertoja, jolloin osuimme suuren surun keskelle papin käytyä juuri ilmoittamassa perheen isän tai rakkaan pojan saaneen surmansa taistelussa.

Kehitys pysähtyi sodan ajaksi. Toiveikasta mielialaa yritettiin pitää yllä järjestämällä erilaisia ikäväntorjuntatilaisuuksia. Se oli kuitenkin synkkää aikaa. Toivottavasti minkään sukupolven ei koskaan enää tarvitse viettää yhtä murheellista ja ankeaa nuoruutta kuin meidän osaksemme tuli.

Sodan jälkeen

Sota loppui. Meilläkin alkoi jälleenrakennuksen aika. Siirtoväkeä saapui ja Leppävaaran kartanon maita asutettiin, kuten muidenkin talojen. Elintarvikepula alkoi hiljalleen helpottaa. Nuorison oman elämän rakentaminen oli sodan vuoksi viivästynyt. Ripeään tahtiin perustettiin perheitä ja suuret ikäluokat näkivät päivänvalon. Järjestöt panivat ansiansa kuntoon ja alkoivat toimintansa uusin innoin.

Sotaa edeltäneeltä ajalta jäi kotikylämme oloihin pitkäksi aikaa erityinen piirre. Oltiin yhä toisiamme lähellä ja välitettiin naapurista, vaikka oltiin kiivaastikin yhteikunnallisten asioiden hoidosta eri mieltä.

Kun oli käyty kiivas kunnallispoliittinen taistelu urheilukentän saamiseksi Leppävaaraan, osallistuttiin sen rakentamiseen puolue- ja muista erimielisyyksistä riippumatta. Eri järjestöt tukivat urheilukenttähanketta monin tavoin. Mm Leppävaaran Työväen Näyttämö lahjoitti jonkin esityskertansa tulot kentän hyväksi. Voimistelu- ja urheiluseura Sisun jäsenistö teki talkootyötä kentällä. Leppävaaran Yhteiskoulun Kannatusyhdistys sai väen samalla tavalla puhaltamaan yhteen hiileen.

Jo neljättä sukupolvea
parhaan
palvelun ja laadun
puolesta!

K E.J. Paulakoski
LINTUVAARANTIE 50 PUH. 515 345

AVOINNA:
ma-pe. 9.00-18.00
la. 9.00-14.00

MEILLÄ VOIT MAKSAA MYÖS PANKKI-, OK- JA LUOTTOKORTILLA!

LEPPÄVAARAN PANKIT

 KANSALLISPANKKI

 **Suomalainen
SÄÄSTÖPANKKI**

Helsingin Säästöpankki

 STS-PANKKI

 YHDYSPANKKI

SHOP
SUUR-HELSINGIN OSUUSPANKKI

SAAT NYT HALVALLA HYVÄT RUUAT
JA MUUT PÄIVITTÄISTAVARAT,
KUN OTAT REILUMMIN
KERRALLA

ENTINEN

VALINTA
TIKKKA

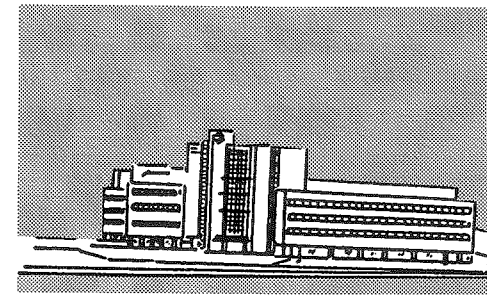
BONUS
2000

SININÄRHENTIE 1

TULE MUKAAN - OTA YHTEYTTÄ

Omakotiyhdistyksen jäseneksi voit liittyä
maksamalla jäsenmaksun tilille 216321-3792.
Jäsenmaksu vuonna 1991 on 35 markkaa.

Johtokunnan jäsenten nimet ja puhelinnumerot
löydät tiedotuslehti Lintusesta.

LÄHIVAKUUTUS TULOSSA! SINUA LÄHELLE.

Lähivakuutus on pian
lähinaapurisi. Muutam-
me Leppävaaraan
tammikuussa 1992.
Lähivakuutus palvelee
Sinua kaikissa perheen,
kodin ja yrityksen
vakuutusasioissa.
Lähellä on hyvä asioida.

 LÄHIVAKUUTUS